

Bodil Hessellund og Ann Sigh

Hit med musikken Syng og leg med bogstavernes lyde

*Specialpædagogisk forlag 2016
Pris 247,50 kr incl. CD*

Bogen består af 14 sange, en teori-del samt en CD med alle sangene. Materialet henvender sig primært til pædagoger, der arbejder med småbørn fra vuggestue- til børnehavealderen. Jeg føler mig usikker på, om børn i 0. klasse (her i bogen benævnt børnehaveklasse) er en del af målgruppen.

Formålet med bogen er - via musik og rytme - at understøtte alfabetets sproglyde. Musikken bliver også sat ind i et neuropsykologisk perspektiv og ingen tvivl om, at de småbørn, der møder musik, får en ekstra dimension rent hjernemæssigt.

Sang er med til at udvikle barnets sprog, ordforråd og talestemme. Der fokuseres på rytme, hvor sprogrytme, musikrytme og kropsrytme hænger uløseligt sammen, og det er klart, at den sproglige udvikling er tæt flettet sammen med den musikalske udfordring. Det er fint, at der både er noder og becifringer til sangene.

Bogen har også et visuelt/motorisk perspektiv, idet man fokuserer på "håndtegn". Jeg ved ikke, om de i bogen brugte håndtegn er forfatterens opfindelse, men jeg savner imidlertid litteraturhenvisninger til disse håndtegn.

Der er en fin oversigt med: bogstav/tegning af dyr, som begynder med pågældende bogstav/scanningskode/hvordan lyden dannes/beskrivelse af håndtegn med ord/håndtegnet.

Det er rigtig dejligt, at man kan scanne de forskellige håndtegn, så man som voksen får dem lært korrekt. Håndtegn vil også kunne bruges i forbindelse med taleunder-

visning og til børn med vanskeligheder.

Oversigten over alfabetets bogstaver og lyde samt håndtegn vil også kunne bruges som understøttelse til bogstavindlæring på begyndertrinnet.

De 14 sange er enkle at lære, både hvad melodi og tekst angår, og motiverer små børn. Det er rigtig fint, at man kan lære sangene via den medfølgende CD. Det er en god idé, at på spor 1, 6 og 9 er der melodistykker uden sang - det kunne med fordel bruges på alle numrene. Ligeledes er det fint med indlagte klap på spor 2. Vrvleordene på spor 4 motiverer i den grad børn på en vis alder - også til at fortsætte legen med andre navne. Det virker godt med en børnestemme på noget af spor 5, hvilket jeg kunne efterlyse i flere af sangene. Den voksne, der synger med fordrejet stemme flere steder, kunne undværes.

Til hver sang er der ideer til variation og bevægelseslege. Spor 11 har en historie at fortælle, hvilket savnes i nogle af de andre sange, hvor fokus primært er på leg med bogstaverne. Tegningerne, der illustrerer sange og bogstaver er rigtig søde, men personligt foretrækker jeg dyr uden tøj på.

Et let tilgængeligt materiale især til pædagoger, der vil arbejde med musik og bogstavlyde.

Birgitte Franck

Gitte Skyum Kjøge, Laila Jeppe-sen, ill. Anette Tonnesen

Hit med udtalen - et hæfte om børns udtale

*Special-pædagogisk forlag 2016
Kr. 380,00 excl. moms*

Sprog og tale består af flere dele, og et barn kan være udfordret på et eller flere områder. Hit med udtalen

omhandler udelukkende vanskeligheder med udtalen af sproglyde, som en del af sprogets lydside. Materialet har fokus på forlyden, fordi det kan give et fingerpeg om, hvorvidt barnet er udfordret i forhold til udtalen. Hit med udtalen bygger videre på ideerne bag Hit med lyden, som har en legende tilgang til arbejdet med lyde og bogstaver.

Materialet er udarbejdet til anvendelse i børnehaver, hvor pædagogen skal vurdere, hvornår der skal rettes henvendelse til talepædagogen. Materialet er et redskab til at skabe overblik over barnets udtale.

Et overskueligt skema viser, hvad barnet gør med de enkelte lyde, en vurdering af hvor alvorlig processen er, og om der er brug for handling. Til hvert bogstav er der tilknyttet et tøjdyr, en beskrivelse af lyden, håndtegnet og en QR-kode. Dyrenavnene og håndtegnene er de sammen som i Hit med lyden.

Billedbogen indeholder 30 tydelige farveillustrationer, som er målro-dene i screeningen. Der er registreringsark til fri print på nettet.

Det er et dejligt overskueligt materiale. De enkelte lyde er meget grundigt beskrevet. I oversigten over alfabetets bogstaver og lyde er vist dyrenes navne, QR-koder, lydens dannelsessted, håndtegn samt forklaring af håndtegn. Analysearket er ligeledes let tilgængeligt.

Der er en grundig instruktion i, hvordan materialet skal anvendes, efterfulgt af oplæg til vurdering af, hvornår talekonsulent skal inddrages, hvilke tiltag iværksættes i børnehaven, og hvordan inddrages forældrene. Herefter skal pædagogen notere, hvem der gør hvad og hvornår.

Målgruppen er pædagoger i børnehaver, og derfor er det selvfølgelig nødvendigt med et godt og let tilgængeligt materiale. Jeg har drøftet materialet med en børnehavepædagog, og hun beskriver, hvor

travlt der er i børnehaverne, og hvor lidt tid, der er til at sætte sig ind i nyt materiale. Hun er meget usikker på, om materialet vil vinde indpas i børnehaverne.

Det afsluttende afsnit i indledningen beskriver næste fase: "Efter henvendelse til talekonsulenten vurderer denne, om der bør laves en indstilling til PPR, eller om der er andet, som bør iværksættes. Hvis der laves en indstilling, vurderer talekonsulenten, hvilken intervention, der bør iværksættes. Det kan eksempelvis være yderligere udredning, råd og vejledning, deltagelse i børnehavens sproggruppe eller, at talekonsulenten tilbyder barnet undervisning. Det vil sige, at inddragelse af talekonsulenten langt fra betyder, at barnet vil blive undervist".

Hele diskussionen om, hvornår talepædagogen skal involveres, ligger et andet sted. Normeringer i både børnehaver og på PPR ligger ligeledes et andet sted. Men på mit fags vegne synes jeg, det er trist, at opgaverne med at analysere børns udtalevanskeligheder/ sprog flyttes fra logopæd til pædagog.

Kirsten Karlshøj
Talepædagog, Center
for Specialundervisning
Kommunikationsafdelingen

Ellen Bjerre Jensen, Lisa Aalbæk, Mette Sørensen og Anette Kaae- Bødker

Karlstadmodellen Ordkort til sætningsdannelse¹ Passer bl.a. til Emma bøgerne¹

Materialecentret 2015
Gratis for abonnenter

Karlstadmodellen er en model til sprogtræning for personer med sprog, tale eller kommunikationsforstyrrelser. Modellen har gennem mange år været anvendt i Sverige såvel som i de øvrige nordiske lande.

I fokus for Karlstadmodellen står børn, unge og voksne som har eller kan forventes at få vanskeligheder i samfundet som følge af manglende sprogfærdigheder.

Karlstadmodellen tilbyder uddannelse, vejledning og materiale til sprogtræning for mennesker, som indgår i nærmiljøet omkring en person med sprogudviklingsbehov".²

Karlstadmodellen bygger på forskning omkring normale børns sprogudvikling såvel som sprogudviklingen hos børn med store kommunikative og sproglige funktionsnedsættelser. Forældrene er hovedpersoner omkring det sproglige arbejde med deres børn.

Ordkort til sætningsdannelse er beregnet til børn/unge, som har brug for hjælp og støtte til at sætte ord sammen og dermed konstruere sætninger. Materialet er bygget op af ordkort, der er inddelt i forskellige farvekode. F.eks. er navneord røde og udsagnsord lyseblå, hvilket er en ekstra hjælp, når man bruger kortene.

På den ene side af kortene er der både tegn og ordbillede og på den anden side er der kun ordbillede. Alle udsagnsord står i navnemåde, hvilket undrer mig, da målgruppen vi taler, om vel bruger tegn til tale? I eksemplerne i brugsanvisningen står der nu *spiser*.

Meningen med materialet er, at man arbejder med sætningsmønstre, hvor man kan øve og gentage et bestemt mønster, men med mulighed for at udskifte ordet gå med ordet løbe. Ved at arbejde med kortene på denne måde, opdager barnet, at der er regler for sætningsopbygning:

*Han gå(r) i børnehaven
Hun spise(r) makrel³
Du har en hund
Hun sige(r) ok*

Kortene kan også bruges som læsekort, hvilket kan være en støtte for

lidt ældre børn med vanskeligheder, men her er det generende, at udsagnsordene står i navnemåde.

I brugsanvisningen foreslås det, at man taler med barnet om, hvordan man udfører tegnet, noget jeg ikke selv ville gøre, for mig er tegnet noget man lærer ved at se og mærke bevægelserne.

Der er mange forskellige og grundige forslag til, hvordan man kan bruge kortene.

Det er dejligt, at der i disse inklusionsstider er mulighed for at udgive et materiale, der især tager sigte mod en mindre målgruppe, for hvem målrettede materialer er vigtige.

¹ Men kan sagtens bruges uafhængigt af disse

² (taget fra: Folder om Karlstadmodellen, www.karlstadmodellen.se)

³ (r) indsat af Birgitte Franck

Birgitte Franck